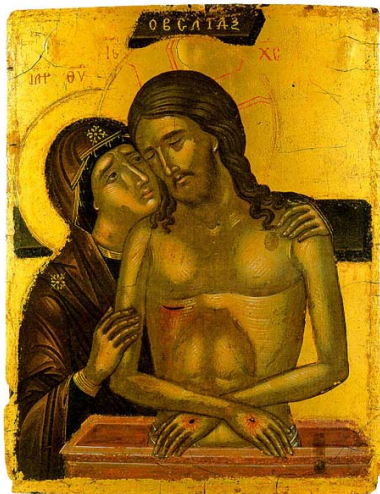

Μεγάλη Τετάρτη

Μνεία τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρω πόρνης γυναικὸς

Ἱ. Εἰκὼν (15^ς αἰ.), Ἱ. Μ. Ἰβήρων Ἀθωνος.

Τροπάριον. Ἦχος πλ. δ΄.

Ἴδου ὁ Νυμφίος ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός· καὶ μακάριος ὁ δούλος, ὃν εὐρήσει γρηγοροῦντα· ἀνάξιος δὲ πάλιν, ὃν εὐρήσει ράθυμοῦντα. Βλέπε οὖν, ψυχὴ μου, μὴ τῷ ὕπνῳ κατενεχθῆς, ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῆς, καὶ τῆς βασιλείας ἔξω κλεισθῆς· ἀλλὰ ἀνάνηψον κράζουσα· Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν· διὰ τῆς Θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς.

Ἑξαποστειλάριον. Ἦχος γ΄.

Τὸν νυμφῶνα Σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον, καὶ ἔνδυμα οὐκ ἔχω, ἵνα εἰσέλθω ἐν αὐτῷ· λαμπруνόν μου τὴν στολὴν τῆς ψυχῆς, Φωτοδότα, καὶ σῶσόν με.

Κοντάκιον. Ἦχος δ΄. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ.

Ἵπὲρ τὴν πόρνην ἀγαθὴ ἀνομήσας, δακρύων ὄμβρους οὐδαμῶς Σοι προσῆξα· ἀλλὰ σιγῇ δεόμενος προσπίπτω σοι, πόθῳ ἀσπαζόμενος, τοὺς ἀχράντους Σου πόδας, ὅπως μοι τὴν ἄφεισιν, ὡς Δεσπότης παράσχῃς, τῷ ὀφλημάτων κράζοντι Σωτήρ· Ἐκ τοῦ βορβόρου τῶν ἔργων μου ρῦσαι με.

Δοξαστικὸν εἰς τὰ Ἀπόστιχα τῶν Αἰῶνων*.

Ἦχος πλ. δ΄. Ποίημα Κασσιανῆς Μοναχῆς.

Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή, τὴν Σὴν αἰσθημένη Θεότητα, μυροφόρου ἀναλαβοῦσα τάξιν, ὄδυρομένη μύρα Σοι, πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ κομίζεи. Οἴμοι! λέγουσα, ὅτι νύξ μοι, ὑπάρχει, οἴστρος ἀκολασίας, ζοφώδης τε καὶ ἀσέληνος, ἔρως τῆς ἀμαρτίας. Δέξαι μου τὰς πηγὰς τῶν δακρύων, ὁ νεφέλαις διεξάγων τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ· κάμφθητί μοι πρὸς τοὺς

στεναγμούς τῆς καρδίας, ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς τῆ ἀπάτῳ Σου κενώσει· καταφιλήσω τοὺς ἀχράντους Σου πόδας, ἀποσμήξω τούτους δὲ πάλιν τοῖς τῆς κεφαλῆς μου βοστρύχοις· ὧν ἐν τῷ Παραδείσῳ Εὐὰ τὸ δειλινόν, κρότον τοῖς ὤσιν ἠχηθεῖσα, τῷ φόβῳ ἐκρύβη. Ἄμαρτιῶν μου τὰ πλήθη, καὶ κριμάτων σου ἀβύσσους, τίς ἐξιχνιάσει, ψυχοσῶστα Σωτήρ μου; Μὴ με τὴν Σὴν δούλην παρίδης, ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ ἔλεος.

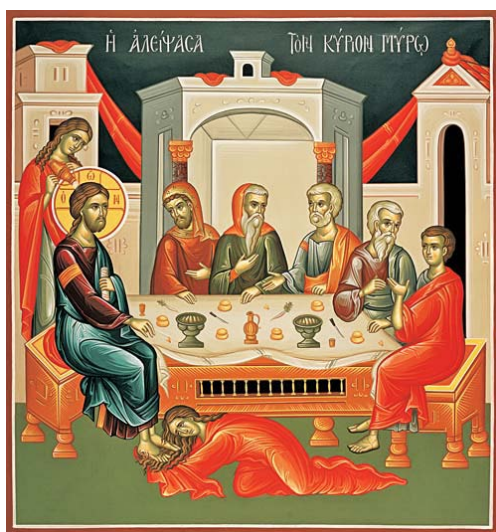
Στίχοι.

Γυνή, βαλοῦσα σώματι Χριστοῦ μύρον,
Τὴν Νικοδήμου προὔλαβε σμυρναλόην.

Τῆ Ἁγία καὶ Μεγάλη Τετάρτη

Δύο γυναῖκες, λέγουσιν οἱ κριτικώτεροι τῶν Εὐαγγελίων ἐρμηνευταί, ἤλειψαν τὸν Κύριον μύρῳ, ἢ μὲν πολὺν καιρὸν πρὸ τοῦ πάθους Αὐτοῦ, ἢ δὲ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν· καὶ ἡ μὲν ὑπῆρχε πόρνη καὶ ἀμαρτωλή, ἢ δὲ σώφρων καὶ ἐνάρετος. Τοῦ εὐλαβοῦς τούτου ἔργου τὴν μνήμην ἐπιτελοῦσα σήμερον ἡ Ἐκκλησία, καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς πόρνης αὐτὸ ἀναφέρουσα, συναναφέρει ἐνταυτῷ καὶ τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα, ἅπερ ἀμφότερα ἐπράχθησαν, κατὰ τὴν ἱστορικὴν τοῦ Ματθαίου σειράν, δύο ἡμέρας πρὸ τοῦ νομικοῦ Πάσχα, Μαρτίου κα', ἡμέρα Τετράδι τῆς ἐβδομάδος.

Ἡ γυνὴ λοιπὸν ἐκείνη ἤλειψε διὰ τοῦ μύρου τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ διὰ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἀπεσπόγγισεν αὐτούς. Τὸ πολυτιμον ἐκείνον μύρον ἐξετιμήθη 300 δηνάρια, ἢ περίπου 15 φλωρία βενετικά. Ἐκ τῶν μαθητῶν ἐξόχως ὁ φιλ-

Τοιχογραφία (1998), Ἀγιογραφεῖον Ἱ. Μ. Ἁγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης, Φυλῆς Ἀττικῆς.

Μικρογραφία (1693),
κώδ. ΒΑΝ Αρχ. κομ. 379 φ.

ἀργυρος Ἰούδας σκανδαλίζεται, τάχα διὰ τὴν ἀπώλειαν τοιούτου μύρου. Ὁ Ἰησοῦς ἐπιπλήττει αὐτόν, ἵνα μὴ ἐνοχλῇ τὴν γυναῖκα· καὶ ὁ Ἰούδας ἀγανακτῶν πορεύεται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, συνηγμένους εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Καϊάφα καὶ συμβουλευομένους ἤδη κατὰ τοῦ Ἰησοῦ· καὶ συμφωνήσας μετ' αὐτῶν τὴν προδοσίαν τοῦ διδασκάλου διὰ τριάκοντα ἀργύρια, ἀπὸ τότε ἐζήτηε εὐκαρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῶ. Ἔνεκα τούτου ἔλαβεν ἀρχὴν ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἡ νηστεία τῆς Τετράδος.

* * *

(*) Πρὸς τὸ τέλος τοῦ Ὁρθρου τῆς Μεγάλης Τετάρτης ψάλλεται τὸ περίφημο «Τροπάριον τῆς Κασσιανῆς», τὸ Δοξαστικὸν τῶν Ἀποστίχων, ποίημα τῆς περιωνύμου ὑμνωδοῦ καὶ μελωδοῦ Μοναχῆς Κασσιανῆς. Τὸ ὄνομα τῆς ποιητρίας, ὄσ. Κασσιανῆ [7/9], γράφεται εἰς χειρόγραφα καὶ Κασσιανή, Κασσία / Κασία καὶ Ἰκασσί / Εἰκασία. Περὶ αὐτῆς διηγείται, ὅτι ἡ Βασίλισσα, μήτηρ τοῦ Θεοφίλου (829-842),

«συνεκάλεσε παρ' ἑαυτῇ τὰς καλλίστας καὶ ἐπιφανεστάτας τῶν κορῶν· διαμηνύσασα δὲ καὶ εἰς τὸν πρόγονον νὰ προσέλθῃ, ἐνεχείρισεν αὐτῷ μῆλον χρυσοῦν, νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς ἐκείνην τῶν παρισταμένων, ἣν ἤθελε ν' ἀναβιβάσῃ εἰς τὸν λαμπρότερον τῆς οἰκουμένης θρόνον. Ὁ Θεόφιλος κρατῶν εἰς χεῖρας τὸ περιζήτητον σύμβολον, διήλθεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς περιστοιχισάσης αὐτὸν ἀνθοδέσμης καὶ ἐστάθη ἔμπροσθεν τῆς Εἰκασίας [Κασσιανῆς], ἧς τὸ κάλλος ἔτρωσεν αὐτόν. Ἀλλὰ τότε θέλων πιθανῶς νὰ δοκιμάσῃ τὸ πνεῦμα τῆς κόρης αὐτῆς, εἶπε πρὸς τὴν Εἰκασίαν, παραδόξως τῇ ἀληθείᾳ χαριεντιζόμενος· “Ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἐρῥύη τὰ φαῦλα”, ἐννοῶν τὴν Εὐαν. Ἡ Εἰκασία ἐνόμισεν, ὅτι ἡ τύχη τῆς ἀπεφασίσθη καὶ ἤθελε τῷ ὄντι ἐπιτύχει τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα, ἐὰν ἠδύνατο νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ ἀποδείξῃ τὸ πνεῦμα αὐτῆς καὶ δὲν ἀπήντα ἀμέσεως ἐρυθριῶσα· “Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς [τῆς Παναγίας] πηγάζει τὰ κρεῖττονα”. Ἡ ἀπάντησις αὕτη, ὅσον προσφυῆς καὶ ἂν ἦτο καὶ ἴσως μάλιστα διὰ τοῦτο, ὅτι

ἦτο προσφυστάτη, δυσηρέστησε τὸν Θεόφιλον, καθὸ ἀποδείξασα, ὅτι ἡ νέα αὐτῆ εἶχεν εὐφυΐαν, πλειοτέραν τῆς προσηκούσης εἰς σύζυγον, οἷαν αὐτὸς ἐπεθύμει· ὅθεν προχωρήσας ὀλίγα ἔτι βήματα προσέφερε τὸ μῆλον εἰς τὴν σεμνὴν καὶ εὐλαβῆ Θεοδώραν. Ἡ εἰκασία δὲν θέλησε πλέον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κόσμον, ἀλλὰ κτίσασα Μοναστήριον διέζησεν ἐν αὐτῷ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βίου, προσευχομένη καὶ ἐκφράζουσα διὰ πολλῶν ἐμμέτρων καὶ μὴ ἐμμέτρων συγγραφῶν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐλάβειαν καὶ τὴν περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων πεποίθησιν.

Μικρογραφία (Θ' αἰ.), κώδ. 61, φ. 118α, Ἱ. Μ. Παντοκράτορος Ἄθωνος.

Εἰς αὐτὴν, παρεκτὸς τῶν ἄλλων, ἀποδίδεται καὶ τὸ περίφημον τροπάριον, “Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνὴ”..., εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ὁποίου ἀναμιγνύει ἡ παράδοσις ἐπίσκεψίν τινα τοῦ Θεοφίλου, ὅστις, ὡς φαίνεται, δὲν ἠδυνήθη νὰ λησμονήσῃ τὰς χάριτας τῆς κόρης ἐκείνης καὶ ἐζήτησεν αὐτῆς νὰ ἴδῃ αὐτὴν, ἀλλ’ ἀπέτυχεν.

...**Ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος...** ἦλθεν εἰς τὴν Μονὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ αὐτὴ ἠσύχαζεν, εἰς ὧραν κατὰ τὴν ὁποίαν συνέταττεν αὐτὴ τὸ πολύκροτον τοῦτο δοξαστικόν. Εἶχε γράψει τὰς λέξεις, “ὧν [ποδῶν] ἐν τῷ Παραδείσῳ Εὐὰ τὸ δειλινὸν κρότον τοῖς ὤσιν ἠχηθεῖσα”, ὅτε ἤκουσε κρότον βημάτων πολλῶν· ἦτο ὁ κρότος τῆς εἰσερχομένης βασιλικῆς συνοδείας καὶ ἀμέσως ἔφυγε καὶ ἐκρύβη. Ὁ βασιλεὺς πανταχοῦ τῆς Μονῆς ἀναζητήσας αὐτὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ δωμάτιον αὐτῆς καὶ ἰδὼν ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸν χάρτην, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ Κασσιανὴ ἔγραφε τὸ τροπάριον, προσέθηκε ἰδιοχείρως τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις “τῷ φόβῳ ἐκρύβη”, ἐννοῶν ὅτι ἡ Κασσιανὴ φοβηθεῖσα αὐτὸν ἐκρύβη. Ὅτε δέ, ἀπελθόντος τοῦ βασιλέως, ἡ Κασσιανὴ ἐπανῆλθε καὶ εἶδε τὴν βασιλικὴν προσθήκην “τῷ φόβῳ ἐκρύβη”, δὲν ἐξήλειψε ταύτην, ἀλλ’ ἐτήρησεν, ὡς προσφυστάτα ἀρμόζουσιν καὶ εἰς τὴν σειρὰν τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως...· καὶ ἐξηκολούθησε καθεξῆς τοῦ τροπαρίου τὴν συγγραφὴν».

(Μέγας Συναξαριστής, τ. ΙΓ', σελ. 508, ἔκδ. ζ', Ἀθήναι 1998-2000, ὑποσημ. 1· παραπέμπει εἰς τὸν ἱστορικὸν Κ. Παπαρρηγόπουλον).

